

справ України від 17 серп. 2000 р. № 613/380/93/228/414/510/2801/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>.

3. Про Національне центральне бюро Інтерполу: постанова Кабінету Міністрів України від 25 бер. 1993 р. № 220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF#Text>.

4. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй, проти транснаціональної організованої злочинності: резолюція 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 лист. 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_791#Text.

УДК 343.9(043.2)

Олексюк О.В., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Александрова М.В., старший викладач

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

На сьогодні кримінальна відповідальність настає з шістнадцяти років. Це зазначає стаття 22 Кримінального кодексу України [1]. Слід зазначити, що і малолітні особи з 14 років підлягають кримінальному покаранню. Так, частина 2 статті 22 КК України передбачає перелік злочинів, за які настає відповідальність з 14 років, а саме: умисне вбивство (статті 115-117), хуліганство, диверсія, терористичний акт, жорстке поводження з тваринами та інше.

Щодо випадків позбавлення волі неповнолітніх, то вони можуть бути у таких випадках, як нетяжкий злочин, за тяжкий злочин, за особливо тяжкий злочин та за особливо тяжкий злочин, поєднаний з умисним позбавленням життя людини. Строки, які можуть бути призначені до осіб до 18 років, передбачені у частині 3 статті 102 КК України.

Стаття 105 КК України передбачає, що неповнолітній, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути звільнений судом від покарання, якщо буде визнано, що внаслідок щирого розкаяння та подальшої бездоганної поведінки він на момент постановлення вироку не потребує застосування покарання.

Також, до засудженого у віці до 18 років може бути застосоване умовно-дострокове звільнення від відбування покарання за сумлінну поведінку та ставлення до праці. У частині 3 статті 107 КК України перелічені умови, за які може бути застосоване умовно-дострокове звільнення від відбування покарання неповнолітнім.

До неповнолітніх, визнаних винними у вчиненні злочину, судом

можуть бути застосовані такі основні види покарань як штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт або позбавлення волі. Крім того, до неповнолітніх можуть бути застосовані додаткові покарання у вигляді штрафу та позбавлення волі.

Матеріальні збитки, завдані неповнолітнім правопорушником відшкодовуються за рахунок його батьків (якщо в самого неповнолітнього немає доходів). Крім того, законодавством передбачені додаткові права неповнолітніх при проведенні досудового розслідування, а саме — обов'язкова участь адвоката, участь законного представника, а у разі необхідності участь психолога чи педагога тощо.

До неповнолітнього можуть бути застосовані загальні види звільнення від кримінальної відповідальності: у зв'язку з дійовим каяттям; у зв'язку примирення винного з потерпілим; у зв'язку з передачею винного на поруки; у зв'язку із зміною обстановки. Також до неповнолітнього може бути застосовано умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Проте, останній вид застосовується тільки до тих, кого було засуджено до позбавлення волі.

У Швеції до кримінальної відповідальності притягують підлітків, що досягли 15-річного віку. Так, злочини, що були вчинені особами з 15 до 18 років, розглядаються звичайними судами за тією ж процедурою, що і для дорослих, але з м'якшими вироками [2].

На пострадянському просторі часто має місце підміна понять, коли ювенальну юстицію, яка зародилась у Швеції, сприймають винятково як захист дітей від батьківських зловживань. Однак у юридичній практиці, в тому числі і в Україні, під ювенальною юстицією насамперед розуміють судову систему, що розглядає справи неповнолітніх правопорушників, і лише потім — здійснює захист прав дитини.

У разі, коли малолітнього правопорушника визнають за винного, залежно від тяжкості злочину йому загрожує штраф, умовний вирок, випробувальний вирок, скерування до соціально-реабілітаційного центру або ж ув'язнення.

Осіб до 18 років можуть засудити до позбавлення волі лише за виняткових обставин. Водночас термін ув'язнення буде значно менше, ніж для дорослого за аналогічний злочин. Наприклад, до осіб, що не досягли 21-річного віку, не застосовується такий вид покарання, як довічне позбавлення волі, а максимальний вирок становить 10 років в'язниці. Шведська модель судів та юриспруденції передбачає, що правопорушники віком 15-17 років перебуватимуть під опікою муніципальної соціальної служби.

Наприклад, соціально-реабілітаційні центри, які почали працювати у 1999 році, розраховані на молодь 15-17 років. У них підлітки не так відбувають покарання, як радше отримують кваліфіковану допомогу. Мінімальний термін перебування в таких установах — 14 днів,

максимальний — чотири роки.

У 2007 році запроваджено ще один вид покарання для 15-17-літніх правопорушників — громадські роботи. Згідно зі звітом Державної ради з запобігання злочинності, шведських неповнолітніх правопорушників дедалі частіше засуджують до громадських робіт, аніж до штрафів чи перебування в соціально-реабілітаційних центрах.

Мінімальний вік кримінальної відповідальності по-різному регламентується законодавцями окремих держав, і коливається в діапазоні від 7 до 15 років. Зокрема, встановлюється мінімальний вік кримінальної відповідальності: 7 років – Ірландія, Єгипет, Ірак, Ліван, Ємен [4]; 8 років – Шотландія, Шрі-Ланка [5]; 9 років – Ірак, Філіппіни; 10 років – Англія, Нова Зеландія; 12 років – Туреччина; 13 років – Франція, Польща, Алжир та ін. 14 років – Ліхтенштейн та ін.; 15 років – Швеція, Чехія.

Література

1. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Ювенальна юстиція у Швеції. URL: <http://surl.li/bupsp>.
3. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. URL: <http://surl.li/taym>
4. Павлов В.Г. Возраст как признак субъекта преступления. В кн.: Энциклопедия уголовного права / ред. В.Б. Малинин; авт. В.Н. Кудрявцев и др. Т. 4: Состав преступления. СПб.: Изд-во проф. Малинина, 2005. С. 522-523.
5. National law and policies on minimum ages – Sri Lanka. 14.11.2016. URL: <https://web.archive.org/web/20161114005111/http://r2e.gn.apc.org/country-node/395/country-minimum>.

УДК 343.237:343.36(043.2)

Оленич І.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна
Науковий керівник: Шевчук А.В., к.ю.н., доцент

ЩОДО КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИН

Згідно ч. 7 ст. 27 КК України, не є співучастю обіцяне до закінчення вчинення кримінального правопорушення неповідомлення про достовірно відоме підготовлюване або вчинюване кримінальне правопорушення. Такі особи підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, коли вчинене ними діяння містить ознаки іншого кримінального правопорушення [1].

В умовах сучасності все більше простежується динаміка збільшення